

Sisäasianministeriö
Poliisiosasto
Arpajais- ja asehallintoyksikkö

Liitty: Lausuntopyyntö 25.3.2009 (SM109/:00/2008)

RESERVILÄISURHEILULIITON LAUSUNTO

Ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien säädösten muuttaminen

Reserviläisurheiluliitto (RESUL) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Liitto käsittelee lausunnossaan vain sen toimintaa koskevia kohtia ja se sisältää liiton keskeisimmät muutos- ja korjausesitykset sekä liiton voimassa olevan Ampuma-aseohjeen.

Lakiluonnosesitys ja sen perustelut sisältävät selkeitä puutteita, epäselvyyksiä ja ristiriitoja muiden lakien kanssa. Reserviläisurheiluliitto esittää, että esitys valmistellaan kokonaisuudessaan uudestaan. Liitto edellyttää, että tuleva lakiesitys asetetaan ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen tehtyjen lisäysten ja korjausten jälkeen uudelle lausuntokierrokselle, jonka lausuntoaika voi tarvittaessa olla nykyistä lyhyempi.

Reserviläisurheiluliitto on valmis antamaan asiantuntija-apua lain jatkovalmistelussa.

Toiminnanjohtaja
Sotilasmestari (res)

Risto Tarkiainen

Ampuma-asetoimikunnan pj
Yliluutnantti (res)

Arto Pulkki

LIITTEET

Liite 1. RESUL muutos- ja korjausesitykset
Liite 2. RESUL AMPAOHJ-08

JAKELU

Arpajais- ja asehallintoyksikkö

TIEDOKSI

RUL, RES, MPKL, SAL, SAHL, MPK

LIITE 1.

LAUSUNNON PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Reserviläisurheiluliitto näkee lainsäädännön kehittämisen keskeisimpänä tavoitteena sen, ettei ampuma-aseita joudu sellaisten henkilöiden haltuun, jotka käyttävät aseita väärin. Suurimman ongelman aseturvallisuudelle muodostavat laittomat aseet, joiden väärinkäyttöön ja kauppaan ei yksin tässä esitetyllä lainmuutoksella pystytä vaikuttamaan.

Aseitaan huolellisesti käyttävät ja säilyttävät ammunnan harrastajat eivät aiheuta aseturvallisuuden heikkenemistä. Luvallisten ampuma-aseiden väärinkäytön ehkäisemisessä tulee pääpaino asettaa luvanhakijan henkilökohtaisen soveltuvuuden arvioinnin parantamiseen.

- 1) Ensimmäiselle käsiaseelle (6 § 2 mom 4-7) asetettavaa määräaika voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Tämän jälkeen aselupa tulisi myöntää toistaiseksi voimassa olevana ilman jatkuvaa harrastuksen todistamisvelvoitetta, jotta ei aiheutuisi lisääntyvää työtä niin luvanhaltijalle kuin lupaviranomaiselle.
- 2) Mikäli ampumaharrastus kuitenkin vaadittaisiin todistettavaksi määräajoin, tulisi lain tasolla määrätä, mikä katsotaan ampumaharrastukseksi. Koska harrastuksen todentaminen on lain mukaan hallussapitoluvan ehdoton edellytys, on myös harrastuksen kriteerit määriteltävä laissa. Kriteerejä ei voi harrastajien oikeussuojan vuoksi jättää lakia alemmantasoisena, myöhemmin annettavan ohjeistuksen varaan. Pidempiaikaistakaan harrastustaukoa ei voida katsoa osoitukseksi harrastuksen päättymisestä koska harrastustiheys vaihtelee harrastajan elämäntilanteen mukaan.
- 3) Kuuden kuukauden ajan jatkunut ampumaharrastus on katsottava riittävän pitkäksi ajanjaksoksi osoittamaan luvanhakijan harrastuksen käsiaselupaa haettaessa. Esityksen vaatimus kahden vuoden harrastuksesta laina-aseella haittaisi merkittävästi harrastajien ampumataitojen kehittymistä ja asettaisi ampumayhdistyksille suuria paineita laina-aseiden hankintaan.
- 4) Käsiaseiden luvansaajan ikäraajaksi Reserviläisurheiluliitto esittää täysi-ikäisyyttä eli 18 vuotta. Suomessa on runsaasti sellaisia 18–20 v henkilöitä, jotka ovat suorittaneet varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen.

Nuorten ampujien harrastusmahdollisuudet tulee turvata esitettyä paremmin. Mikäli nuori henkilö ei voisi saada lupaa omaan käsiaseeseen, tulisi hänelle mahdollistaa valvottu harjoittelu muulla tavoin.

- 5) Ampuma-asekouluttajajärjestelmän osalta tulee mahdollistaa yhdistysten yhteistyö siten, että yhden ampumayhdistyksen ampuma-asekouluttaja voisi antaa todistuksen ampumaharrastuksesta myös toisen ampumayhdistyksen jäsenelle. Tämä olisi tarpeen muun muassa tilanteissa, joissa jollakin ampumayhdistyksellä ei ole omaa hyväksyttyä ampuma-asekouluttajaa, tai kun tämä on estynyt tai esteellinen.
- 6) Vapaaehtoinen maanpuolustus ja siihen liittyvä reserviläisten ampumaharjoittelu on Suomessa erittäin suosittu ampumaurheilun ja –harrastuksen muotoja. Tällä hetkellä ne mainitaan vain ampuma-aselain esitoissa. RESUL esittää, että nämä lisätään hyväksytyihin käyttötarkoituksiin omana kohtanaan.
- 7) Ampuma-aseen ja aseosien määritelmät on tarkennettava. Esityksen mukaan mikä tahansa metalliputki voitaisiin tulkita ampuma-aseeksi tai sen osaksi.

LIITE 1.

YLEISPERUSTELUT

Luvun 2.1 alussa kerrotaan yhden aseturvallisuuteen vaikuttavan seikan olevan ampuma-aseiden määrä. Kun tässä yhteydessä puhutaan luvallisista ampuma-aseista, on esitetty näkemys harhaanjohtava. Iso-Britanniassa ovat käsiaseilla tehdyt rikokset lisääntyneet voimakkaasti täydellisen käsiasekiellon jälkeen. Tämä osoittaa konkreettisesti, että aseturvallisuuteen keskeisesti vaikuttava seikka on luvattomien aseiden määrä.

Reserviläisurheiluliittoa käsittelevässä aluvussa on kerrottu keskeisiä tietoja RESU-Lin toiminnasta. Luvun viimeisessä kappaleessa on kuitenkin virhe, jonka pyydämme korjaamaan. Sovellettua reserviläisammuntaa ei voi harrastaa pienoiskiväärillä, pienoispistoolilla tai pienoisrevolverilla, vaan ainoastaan keskisytytteistä patruunaa ampuvilla ampuma-aseilla. Pienoiskivääreitä ja pienoispistooleita voidaan käyttää muissa reserviläisten harjoittamissa ampumalajeissa sekä ammunnan yleisharjoittelussa. Kappale tulisi muuttaa kuulumaan seuraavasti:

Sovellettuun reserviläisammuntaan hyvin soveltuvat ampuma-aseet ovat kivääri, pistooli (kal. minimi 9 mm), haulikko, muu ampuma-ase – itselataava kivääri, muu ampuma-ase – pistoolikarbiini ja muu ampuma-ase – haulikko. Muissa reserviläisten ampumalajeissa voidaan käyttää myös pienoispistoolia, pienoiskivääriä, revolveria ja pienoisrevolveria, kunkin lajin sääntöjen mukaan.

15-17-vuotiaille pistooli- ja revolveriammunnan harrastajille tulee luoda mahdollisuudet valvottuun ampumaurheilun harrastamiseen. Tämä voidaan mahdollistaa rinnakkaislupajärjestelmällä nuorille käsiaseharrastajille. Rinnakkaislupajärjestelmä estäisi nuorta hankkimasta asetta ilman pääluvan haltijan, joka useimmiten on nuoren huoltaja, suostumusta, mutta ei kuitenkaan estäisi nuoren aitoa ampumaharrastusta eikä hänen kehittymistään urheilijana.

Ensimmäiselle käsiaseluvulle asetettavaa enintään viiden vuoden määräaikaa voi pitää tarkoituksenmukaisena. Tämän ajan päättyessä voidaan ampuma-asekouluttajan antamalla harrastustodistuksella selvittää, että ilmoitettu ampumaharrastusperuste on aseiden hankinnan todellinen syy. Tämän ajan päättyttyä myönnettävän aseluvan tulee olla toistaiseksi voimassa oleva. Harrastuksen todistamisvaatimus viiden vuoden välein ei palvele tavoitetta estää ampuma-aseiden väärinkäyttöä, vaan aiheuttaa vain ylimääräistä työtä niin luvanhaltijalle kuin lupaviranomaiselle. Mikäli harrastustodistus kuitenkin päätetään vaatia toistaiseksi voimassa olevan käsiaseluvan haltijoilta, tulee määräajan olla huomattavasti nykyistä esitystä pitempi, vähintään 10 – 20 vuotta.

Luvussa 2.3. Nykytilan arviointi esitetään, että ”ampuma-aselain 44 §:n sanamuodon mukainen tulkinta määrittää aseiden soveltuvuuden arviointiperusteeksi tarpeettoman tulivoiman ja tehon tai minkä tahansa muun yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan ominaisuuden taikka näiden ominaisuuksien pohjalta tehdyn kokonaisarvioinnin”. Esitetty näkemys on virheellinen; se ei perustu voimassa olevan lain 44 §:n tekstiin eikä myöskään sitä koskevan hallituksen esityksen HE 183/1997 perusteluihin. Lakitekstissä sen paremmin kuin HE 183/1997 ei lähdetä siitä, että aseiden soveltuvuutta arvioitaisiin ”minkä tahansa muun yleistä järjestystä vaarantavan ominaisuuden pohjalta”. Päinvastoin, HE 183/1997:ssä on todettu muun muassa ”Vaikka edellä onkin todettu, että lupaviranomaisen olisi suhtauduttava erityisellä harkinnalla teholtaan ja tulivoimaltaan erityisen vaarallisia aseita koskeviin lupahakemuksiin, lupa olisi

LIITE 1.

toisaalta aina annettava käyttötarkoitukseen sopivaan ampuma-aseeseen, jos luvan saamisen edellytykset muuten täyttyvät.” Näin ollen yksittäinen lupaviranomainen ei voi ampuma-aselain 44 §:ää soveltaessaan HE 183/1997:n mukaan käyttää soveltuvuusharkinnassa kielteisen lupapäätöksen perusteena mitä tahansa aseeseen ominaisuutta, joka hänen oman käsityksensä mukaan saattaisi vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta, vaan arvioinnin on oltava objektiivinen ja käsitykselle on löydyttävä tukea voimassa olevasta oikeudesta.

Reserviläisurheiluliitto ei hyväksy lain 44 §:n tulkinnanvaraisuuden laajentamista tämän lakiuudistuksen perusteluihin kirjatulla lausumalla. Tämä voisi johtaa lain tulkintaerojen lisääntymiseen, vaikka niitä on tarkoitus vähentää, ja pahimmassa tapauksessa jopa mielivaltaisiin tulkintoihin ”vaarallisista ominaisuuksista”. Näin ollen esityksen yleisperustelujen luvun 2.3 neljäs kappale on **poistettava**.

Lukuun 3.2. Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset tulee lisätä maininta rinnakkaisluvan myöntämismahdollisuudesta 15-17-vuotiaalle käsiaseharrastajalle.

Esitetty terveydenhuollon ammattihenkilöiden ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä antaisi ilmoitusoikeuden kymmenille erilaisen ammattinimikkeen omaaville ammattiryhmille, joista useimmilla ei ole minkäänlaista koulutusta henkilön psyykkisen tilan arvioimiseen. Laissa on selvästi rajattava ammattiryhmät, joilla voidaan katsoa olevan riittävä ammattitaito, ja rajattava ilmoitusoikeus vain näihin ammattiryhmiin.

Esityksen lukuisat viittaukset Poliisihallitukseen ovat Reserviläisurheiluliiton mukaan ennenaikaisia, sillä sitä ei ole olemassa, ja sitä koskeva lainsäädäntötyö on kesken.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 § 1 mom

...

Esineen tulisi olla sellainen, että sen rakenne ja valmistusmateriaali kestäisivät tosi-asiallisesti ampuma-aselain 5 §:ssä tarkoitettujen patruunoiden ampumisesta aiheutuvan rasituksen. Tämä rajaisi esimerkiksi lelut säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Riittävää olisi, että esine kestäisi vähintään kahden patruunan ampumisen aiheuttaman rasituksen niin, että patruunan luoti tai muu ammus on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

...

43 § 1 mom

Vapaaehtoinen maanpuolustus ja siihen liittyvä reserviläisten ampumarjoittelu ovat Suomessa erittäin suosittuja ampumaurheilun ja –harrastuksen muotoja. Ne eroavat kuitenkin useilla tavoilla muiden ampumarjoitusten harrastus- ja kilpailutoiminnasta.

Tämän vuoksi esitetään, että hyväksytyihin käyttötarkoituksiin lisätään omana kohtanaan vapaaehtoinen maanpuolustus ja siihen liittyvä ampumarjoittelu.

Tällä ei tarkoiteta valtion omistamien ampuma-aseiden ja tarvikkeiden käyttöä eikä varsinaista sotilaallista koulutusta, joista säädellään Lain vapaaehtoisesta maanpuoluksesta (556/2007) 20 §:ssä.

45 § 1 mom

...

Käytännössä haja-asutusalueella voi olla kuitenkin vain vähän vaihtoehtoja. Yhdistykseen kuulumattomuus ei saa olla ehdoton este käsiaseilun myöntämiselle. Ottaen huomioon...

...

Henkilöltä, joka hakee hankkimislupaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, esitettäisiin edellyttäväksi 6 kuukauden aktiivista harrastusta, ennen kuin hän voisi saada luvan.

...

Toisaalta lupaviranomaisen päätökset eivät saa kuitenkaan olla mielivaltaisia, vaan niiden on täytettävä hallintolain oikeusperiaatteet. Hallintolain (434/2003) tarkoituksena on muun muassa edistää viranomaisen toiminnan laatua. Lain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Lain 6 §:n mainittuina hallinnon oikeusperiaatteina pidetään muun muassa yhdenvertaisuus-, tarkoitussidonnaisuus-, objektiviteetti- ja suhteellisuusperiaatetta. Päätösten on oltava läpinäkyviä, vapaasti lukijan todettavissa, arvioitavissa ja ymmärrettävissä. Päätöksen perustelujen on objektiivisesti arvioiden johdettava lukijan samaan lopputulemaan kuin mihin lupaviranomaisen on tullut. Täten lupaviranomaisen harkintavalta ei laajasta harkintavallasta huolimatta ole oikeudellisesti arvioiden koskaan ole täysin vapaata, vaikka sovellettava normi onkin väljä.

LIITE 1.

45 § 4 mom

...

Aktiivista voisi ampumaurheilu- ja harrastusperusteella tapahtuvassa harrastuksessa olla keskimäärin noin kerran kuukaudessa tapahtuva harjoittelu. Harrastamisen ei tarvitsisi jakautua tasaisesti, vaan harrastaminen voisi keskittyä harrastettavan lajin varsinaiseen harjoittelukauteen, joka ulkoradoilla ammuttaessa usein kestää keväästä syksyyn. Tällöinkin harjoittelukertoja tulisi kertyä kaikkiaan noin 12.

...

Yhdistykseen kuulumattomuus ei saa olla ehdoton este käsiase-luvan myöntämiselle.

43, 45, 46, 54 ja 66 §

perusteluihin tulee lisätä maininta mahdollisuudesta myöntää päälupa nuoren henkilön käsiaseella tapahtuvaa ampumaharrastusta varten 15-17 vuotiaan osalta huoltajalle. 15-17-vuotiaan henkilön käsiaseen rinnakkaislupa ja vastaavaan päälupaan asetettaisiin lisäehto, jonka mukaan ase- säilytys olisi pääluvan haltijan vastuulla.

45 d §

Yhden ampumayhdistyksen ampuma-asekouluttaja voisi antaa todistuksen myös toisen ampumayhdistyksen jäsenelle. Tämä on tärkeää erityisesti, mikäli kouluttajia on vähän, tai he ovat estyneitä tai esteellisiä. Usein kaksi eri yhdistystä on jakanut eri toimintamuotojen vastuut keskenään. Edellytyksenä todistuksen antamiselle tulisi riittää, että ampuma-asekouluttaja tuntee kyseisen ampujan ja että kouluttajalla on riittävä tieto ampujan ampumaharrastuksesta.

Kouluttajaksi esitettävän tulee voida olla joko yhdistyksen jäsen tai yhdistyksen palkkaama henkilö. Nyt jo toimiville ja vastaavan koulutuksen saaneille (RESUL tuomarit, kouluttajat) henkilöille tulisi ampuma-asekouluttajahyväksyntä saada yksinkertaisella menettelyllä.

Ampuma-asekouluttajakoulutuksen tulee olla maksutonta ja koulutukseen osallistumisesta aiheutuvat kulut tulee korvata koulutukseen osallistujalle valtiolla kulloinkin noudatettavan käytännön mukaisesti.

53 § Toistaiseksi voimassa olevan luvan haltijalle ei asetettaisi harrastuksen osoittamisvelvollisuutta määräajoin.

53 a § Mikäli toistaiseksi voimassa olevan ampuma-aseluvan haltijalle päädyttäisiin asettamaan harrastuksen todistamisvelvollisuus, tulee määräajan olla vähintään 10-20 vuotta. Ampuma-asekouluttajan antaman harrastustodistuksen lisäksi tulisi harrastuksen todisteena hyväksyä myös ampumista harrastavien järjestöjen yhteinen Ampumakortti.

LIITE 1.

67 § Aseen käytön loppumista ei ole tarpeen lisätä luvan peruutusperusteeksi. Ampuma-aselain 43 §:n mukaan muistoesineenä säilyttäminen on hyväksyttävä käyttötarkoitus. Tämä lain mukainen käyttötarkoitus viranomaisen tulisi hyväksyä, jos luvan haltija siihen vetoaisi. Aseen menettäminen pelkän passiivisuuden perusteella silloin, kun aseeseen voitaisiin katsoa olevan muistoesine ja kun mitään muuta perustetta passiivisuuden lisäksi ei luvan peruuttamiselle olisi, loukkaa omaisuuden suoja.

114 § Vain lääkärin voitaisiin katsoa olevan potilaan psyykkisen tilan arviointiin soveltuva koulutus ja ammatillinen osaaminen. Muille terveydenhuollon ammattihenkilöille ei annettaisi tässä tarkoitettua ilmoitusoikeutta. Lääkärin tehtävää hoitaville opiskelijoille ei ilmoitusoikeutta annettaisi.

119 § Harrastuneisuuden osoittamisesta tulee säätää riittävän tarkoin lain tasolla. Tätä voitaisiin teknisluonteisilta osin täsmentää valtioneuvoston asetuksella. Tätä alemman tasoisella säädöksellä ei tule säätää asiasta, jonka virheellinen tai vaihteleva tulkinta voisi johtaa jopa arvokkaan omaisuusesineen (ampuma-aseen) menettämiseen, omistajan syyllistymättä mihinkään moitittavaan menettelyyn.

LAKIESITYKSEN KUSTANNUSVAIKUTUKSET

Lakiesityksessä yhdistyksille ja järjestöille esitetään uusia lakisääteisiä tehtäviä. Reserviläisurheiluliitto esittää, että sisäasiainministeriön tulee selvittää tarkemmin lakimuutoksesta johtuvat kustannusvaikutukset (muun muassa lupien uusiminen, koulutus, matkakustannukset, laina-aseiden hankinta ja säilytys yhdistyksissä, rekisteriohjelmat) myös yhdistysten ja luvanhakijoiden osalta.

Uusien tehtävien aiheuttamat kustannukset yhdistyksille ja järjestöille tulee joka tapauksessa kattaa täysimääräisesti valtion tuella. Lakimuutoksesta ei saa syntyä kohutuota taloudellista rasitetta lupien hakijoille, jonka vuoksi RESUL esittää, että lakiesityksen synnyttämät mahdolliset jatko- tai lisäluvat tulee olla veloitusettomia.

SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Lakiesityksessä viitataan useissa kohdin Yhdistyslain (503/1989) 4 § mukaisen luvan lääninhallitukselta saaneisiin yhdistyksiin. Merkittävällä osalla RESUL:n yhdistyksistä on kuitenkin jo vuoden 1919 Yhdistyslain 2 § mukainen hyväksyntä ampumatoimintaan. Tämän mukaisesti luvan on myöntänyt maan hallitus, useimmiten sisäasianministeriö.

Osa luvista on myönnetty jo ennen sotia ja asiakirjat ovat mahdollisesti kadonneet niin yhdistyksistä kuin sisäasianministeriöstä. Näyttövelvollisuuden siitä, että rekisteröityneellä yhdistyksellä ei olisi kyseistä lupaa, tulee olla sisäasianministeriöllä.

PYKÄLÄKOHTAISIA MUUTOSesityksiä**Laki ampuma-aselain muuttamisesta**

27 § 3 mom **poistetaan** kohta *Alle 20-vuotiaalle...on täyttänyt 20 vuotta.*

43 § Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin

8) *vapaaehtoinen maanpuolustus ja siihen liittyvä ampumarjoittelu;*

9) 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitettun ampuma-aseen säilyttäminen tai kuljettaminen; *Tässä läheiseksi katsotaan Hallintolain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu läheinen.*

... Hankkimislupa ampumaurheilua tai -harrastusta varten voidaan 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä on yhdistyslain (503/1989) 4 §:ssä tarkoitettun yhdistyksen jäsen ja esittää *hyväksyty*n ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään *kuuden kuukauden* ajan.

45 § 1 mom **poistetaan** kohta *Hankkimislupa pistooliin...voidaan antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle.*

45 § b 2 mom **poistetaan** kohta *Jos asevastaava...vain 20 vuotta täyttänyt henkilö.*

53 a § **poistetaan**

67 §

5) –kohta **poistetaan**

114 §

Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Lääkärillä on perustellusta syystä oikeus...

Lisäksi 53, 54 ja 66 §:iin lisätään 43 §:n kohdalla mainittu 15-17-vuotiaan rinnakkaislupa käsiaseeseen.